

Motion till riksdagen 2020/21:3367

av **Ulf Kristersson m.fl. (M)**

Sveriges roll i världen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges engagemang i världen ska präglas av en sammanhållen linje och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges engagemang i världen ska utgå från svenska intressen och värderingar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ett ökat samarbete i norra Europa och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sveriges engagemang inom EU och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sveriges ansvar att föra en aktiv Kinapolitik och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sveriges förhållningssätt till Ryssland och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ett svenskt Natomedlemskap och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett starkt svenskt totalförsvaret och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en stark svensk krisberedskap och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att utveckla Sveriges förmåga att stå emot hybridhot och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett reformerat svenskt bistånd och fokus på hälsofrågor och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett strategiskt förhållningssätt till arbetet inom multilaterala organisationer och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska värna den regelbaserade ordningen för internationell handel och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska värna Agenda 2030:s roll som en tillväxtagenda och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sveriges roll i världen

Sveriges förmåga att värna våra intressen och värderingar i en föränderlig värld är avgörande för vårt lands välbefinnande och säkerhet. I en tid av nya, mångfacetterade och komplexa utmaningar blir det än viktigare att det svenska engagemanget för utveckling, samarbete och säkerhet i vårt närområde såväl som globalt präglas av en sammanhållen linje där handels-, utrikes-, säkerhets-, bistånds- och försvarsvarspolitiken hänger samman.

Den pandemi som under året drabbat de flesta samhällen i världen tydliggör hur Sverige påverkas av utvecklingen i vår omvärld. Betydelsen av beredskap här hemma såväl som förmågan till samarbete med andra blir särskilt påtaglig.

Som en del av den fria världen blir Sveriges förmåga att driva ett aktivt engagemang i EU-samarbetet av särskild vikt. Samarbetet mellan EU:s medlemsstater har ställts inför tuffa prövningar under coronakrisen, i en tid av stängda gränser och sociala och ekonomiska utmaningar. Samtidigt har EU:s förmåga att säkerställa den inre marknadens funktionssätt och att fria varuflöden upprätthållits under krisen har varit avgörande för svensk handel med omvärlden.

Handeln med omvärlden utgör grunden för vårt välbefinnande. Svensk utrikespolitik ska således alltid värna marknadsekonomi, äganderätten och det regelbaserade

handelssystemet. En aktiv frihandelsagenda – där vi samtidigt värnar våra säkerhetsintressen – utgör en viktig grund för vårt lands engagemang i EU. Den inre marknaden är en ovärderlig tillgång i en allt mer oförutsägbar värld.

Svensk säkerhet formas tillsammans med andra. Viktiga steg har redan tagits för att tydliggöra att det är solidaritet, inte neutralitet, som gäller. Den osäkra utvecklingen i Sveriges närområde tydliggör behovet av ett fullt finansierat och långsiktigt försvarsbeslut såväl som ett svenskt Natomedlemskap.

Behovet av starka allianser mellan fria länder har sällan varit större än nu. Sverige bör aktivt driva en politik syftandes till att etablera täta och mer extensiva samarbeten mellan de likasinnade länder i världen som delar de demokratiska värderingar och den gedigna tillit som karakteriserar Sverige och till oss många närstående länder. Den fria världens förmåga att agera gemensamt är avgörande i en tid av ökade stormaktskonflikter och ett förändrat geopolitiskt landskap där Kina blir en allt större utmaning.

Sveriges globala engagemang ska vara tydligt förankrat i den idétradition som utgör grunden för vårt öppna samhälle, vår demokrati och våra rättsstatsprinciper liksom de mänskliga fri- och rättigheternas universella ställning och tillämpning.

Bristande jämställdhet och diskriminering inskränker än idag kvinnors fri- och rättigheter på många platser i världen. Sverige ska vara en tydlig röst för religionsfrihet såväl som för individens rätt till den egna sexuella identiteten och den egna kroppen, särskilt på de platser där staten systematiskt förtrycker de grundläggande, universella, mänskliga rättigheterna.

I en globaliserad värld ökar behovet av samarbete för att möta gränsöverskridande problem. Värnandet av vår frihet och vårt öppna samhälle är en förutsättning för vår förmåga att möta en värld i förändring.

Terrorism och organiserad brottslighet utgör fortsatt allvarliga hot mot den fria världen och vårt öppna samhälle. Kampen mot våldsbejakande islamism utgör alltjämt en avgörande försvars- och säkerhetspolitisk prioritering.

Ökat samarbete i norra Europa

Den värdegemenskap och de strategiska såväl som historiska band som för Sverige samman med grannländerna i Norden och Baltikum ska värnas. Samarbetet mellan de åtta nordisk-baltiska staterna (NB8) utgör en viktig grund för Sveriges förmåga att forma allianser med likasinnade och bygga en grund för vårt engagemang i världen.

Coronapandemin har väckt viktiga frågor om Sveriges och våra grannländers förmåga till samarbete i tider av kris. Det kommer framgent finnas anledning att utvärdera hur det nordiska samarbetet har fungerat, hur relationerna mellan våra länder påverkas av pandemin och framförallt hur vi gemensamt ska möta de långsiktiga ekonomiska och sociala konsekvenserna av covid-19.

Det är betydelsefullt att främja en ökad grad av nordiskt-baltiskt samarbete i EU. Detta för att stärka vår gemensamma förmåga att adressera frågor av värde för regionen, såsom utvecklingen i Arktis, Östersjön och i det östliga närområdet.

Nordeuropa förändras till följd av klimatförändringarna. Uppvärmningen i Arktis är högre än det globala snittet och tydliggör dess inverkan på fred, säkerhet och välbefinnande. Rysslands ökade ambitioner att stärka kontrollen av Nordostpassagen adresserar viktiga frågor om upprätthållandet av navigationsfriheten.

De försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten som i dag säkrar freden i Nordeuropa ska värnas och stärkas. Nato utgör grunden för försvaret av ländernas suveränitet, integritet och frihet i norra Europa.

EU:s roll i utrikespolitiken

EU är Sveriges viktigaste utrikespolitiska plattform. En grund för EU:s ställning i världen utgörs av förmågan att möta utmaningarna i det omedelbara närområdet. Det säkerhetspolitiska läget präglas av ökade spänningar såväl längs EU:s östliga gräns som i Medelhavet. Sveriges förmåga att visa engagemang för det södra närområdet, vars utveckling även har bäring på det svenska samhället, utgör samtidigt en förutsättning för att samla ett brett europeiskt engagemang för utvecklingen i vårt egna närområde.

Att EU:s Rysslandspolitik ligger fast utgör en viktig grund för svensk säkerhet. EU:s sanktioner till följd av det ryska agerandet i Ukraina är en viktig markering mot Kremels brott mot den europeiska ordningen för fred och säkerhet. Att en europeisk sanktionsregim, en så kallad Magnitskijlagstiftning, gentemot individer som gjort sig skyldiga till MR-brott kommer på plats är ett viktigt nästa steg i skyddet av våra gemensamma europeiska värderingar.

I Kina-politiken är behovet av en gemensam europeisk hållning påtaglig, särskilt i tider där Peking utmanar folkrätten och aktivt försöker splittra den europeiska sammanhållningen. EU ska tydligt stå upp mot kinesiska brott mot de mänskliga rättigheterna och avsteg från internationella åtaganden. EU ska i ökad utsträckning försöka uppnå en transatlantisk samsyn i Kinarelaterade frågor.

EU:s ansvar för att stå upp för rättsstatens principer

Rättsstatsprincipen är en central del av EU-samarbetets värden, identitet och funktionssätt. Detta inbegriper bland annat att yttrandefrihet och fria medier ska värnas, likaså att korruption ska bekämpas på ett resolut sätt. I ett tryggt Europa ska det vara en självklarhet att alla människors fri- och rättigheter respekteras. Alla medlemsstater har genom sitt EU-medlemskap förbundet sig att leva upp till EU-fördragens bestämmelser, vilka inkluderar att respektera de mänskliga rättigheterna och rättsstatsprincipen.

EU-samarbetet förutsätter ömsesidig respekt och förtroende mellan medlemsstaterna, bland annat för att medlemsstaterna delar lagstiftning och har ett relativt långtgående samarbete på till exempel det brottsbekämpande området. Det handlar även om att svenska medborgare och företag ska kunna räkna med att grundläggande fri- och rättigheter kan tillgodoses i hela EU.

Medlemsstater med regeringar som försöker urholka demokratin och rättsstaten ska mötas av tydliga konsekvenser. Antingen genom rättsliga påföljder, suspenderad rösträtt i ministerrådet eller genom att EU-medel inte betalas ut.

Sverige ska fortsätta att fullt ut stödja de pågående EU-processer som kan leda till att rösträtten i EU dras in för de aktuella länderna, som i nuläget står under det så kallade artikel 7-förfarandet, ifall läget inte ändras till det bättre.

EU är ett samarbete för demokratier. Sverige ska vara en tydlig och stark röst för att rättsstatens principer tillgodoses i hela EU. Det är avgörande för att stärka säkerheten och undvika allvarliga konflikter på den europeiska kontinenten, men även i omvärlden då EU:s utrikespolitik på ett trovärdigt sätt ska kunna driva på för mänskliga fri- och rättigheter.

Sveriges förhållningssätt till Kina

Sveriges diplomatiska förbindelser med Peking har skadats allvarligt av den kinesiska statens kidnappning och fängslande av den svenske medborgaren Gui Minhai. Det svenska kravet om hans frisläppande ska vara otvetydigt.

Förhållningssättet till Kina har präglat de flesta utrikespolitiska processer i Sverige och EU, men även globalt under året som gått. Den politiska utvecklingen i landet såväl som dess agerande mot omvärlden präglas av brott mot de mänskliga rättigheterna, folkrätten och avsteg från internationella åtaganden. Därtill har spänningarna mellan Kina och dess grannländer ökat markant. Ett av de mest uppmärksammade exemplen de senaste åren är de konstgjorda öar som Kina konstruerat i omtvistade områden av

Syd kinesiska havet. År 2015 avkunnade FN:s permanenta skiljedomsstol i Haag sin dom i mellan Filippinerna och Kina gällandes det anspråk om 85 procent av territorialvattnen i området som Kinas gjort. Domstolen dömde till Filippinernas fördel och slog fast att de kinesiska anspråken inte hade "någon laglig grund".

År 2020 blev för många ett uppvaknande i frågan om Kinas riktning och roll i världen – och kommunistpartiets allomfattande makt i landet. Med hjälp av modern övervakningsteknik går Kina i snabb takt tillbaka till det angiverisystem som präglade landet under Mao Zedong. Inskränkningar av de mänskliga rättigheterna drabbar särskilt landets minoriteter och omvärlden följer med fasa det systematiska förtrycket i Xinjiangprovinsen.

Den påtvingade säkerhetslagen i Hongkong eroderar nu rättsstatsprinciperna och yttrandefriheten. För var dag som går kommer nya rapporter om gripanden. Särskilt drabbas fria medier och demokratiaktivister. Eroderingen av Hongkongs självstyrande ställning innebär ett flagrant brott mot den sino-brittiska deklARATIONEN, slutet för principen om "ett land, två system" och går helt emot Hongkongbornas vilja.

Under året har Kinas vårdslösa utrikespolitiska agerande i närområdet även fått allvarliga säkerhetspolitiska konsekvenser, inte minst vad gäller relationen med Indien i Himalaya.

Kinas politik mot omvärlden ställer avgörande frågor om Sveriges, EU:s och hela den fria världens förhållningssätt till Peking. Dels vad gäller upprätthållandet av den liberala världsordningen och det regelbaserade handelssystemet, dels vad gäller staters och medborgares integritet och säkerhet i teknikutvecklingens spår.

Kinas inflytande i det internationella systemet utmanar svenska intressen och vårt förhållningssätt till multilateralism i grunden. Särskilt påtagligt blir det kinesiska agerandet i Europa till följd av hotfulla uttalanden från kinesiska diplomater såväl som en påtaglig ambition att såväl splittra EU:s medlemsstater som utöva ekonomiska påtryckningar.

Utrullningen av 5G-näten i Europa och runt om i världen har präglats av de risker som uppstår vid användandet av produkter och tjänster från kinesiska bolag till följd av landets underrättelselag. Att privat information hamnar i händerna på det kinesiska kommunistpartiet väcker oro.

Ett gemensamt europeiskt förhållningssätt till Kina är av stor betydelse för vår förmåga att möta utmaningarna från Peking. EU-kommissionen har under senare år intagit en aktiv roll, särskilt genom den strategiska hållningen "Strategic Outlook" från

mars 2019. Moderaterna välkomnar att kommissionen och utrikestjänsten fortsatt är drivande i frågan.

Sverige ska inta en aktiv roll i värnandet av ett samstämmigt förhållningssätt mellan EU och likasinnade länder såsom Australien, Kanada, Storbritannien och USA med flera. Det gäller såväl värnandet av den regelbaserade världsordningen och dess institutioner som skyddet av medborgare och samhällets säkerhet och integritet. Den samstämmighet som den amerikanska kongressen visat i förhållningssättet till utvecklingen i Xinjiang såväl som i Hongkong – med riktade sanktioner – är i sammanhanget mycket positiv. Givet Sveriges omfattande finansiering av FN-systemet vill Moderaterna att Sverige agerar aktivt och strategiskt i FN för en internationell oberoende utredning av förtrycket i Xinjiang. Vidare ska Sverige arbeta för sanktioner i EU mot Kina på grund av Kinas agerande i Hongkong. Situationen i Sydkinesiska havet visar på vikten att värna den internationellt erkända fria navigationsrätten.

Ryssland

Den ryska regimens barbari tydliggörs av giftattentatet mot oppositionsledaren Aleksej Navalnyj. Det är inte första gången Putins regim använder gift mot politiska motståndare. Det ryska civilsamhället och landets demokratirörelse verkar under hårt förtryck. Listan över personer som, i kampen för en demokratisk – och europeisk utveckling – av Ryssland, har fått sätta livet till under Putins tid vid makten är lång med namn som oppositionsledaren Boris Nemtsov och journalisten Anna Politkovskaja. Putins kleptokrati utgör ett hot mot de egna medborgarna såväl som mot omvärlden. EU bör möta de ryska hoten mot människors fri- och rättigheter genom riktade sanktioner, så kallad Magnitskijlagstiftning, mot individer som gör sig skyldiga till korruption och människorättsbrott.

Det är inte enbart Rysslands grannländer som drabbas av Putins krig. För första gången sedan andra världskriget användes år 2018 kemiska stridsmedel på europeisk mark. Den ryska attacken i Salisbury mot Sergej Skripal och hans dotter ledde till ett dödsfall bland allmänheten. Den hänsynslöshet och de brott mot grundläggande folkrättsliga principer som präglar Kremles utrikespolitiska agerande blev även uppenbart efter nedskjutningen av passagerarplanet MH17 på väg från Amsterdam till Kuala Lumpur för fem år sedan, där samtliga 298 passagerare ombord, från totalt 17 olika länder, omkom.

Förslag om att återetablera en fungerande relation med Moskva kommer med jämna mellanrum upp i den säkerhetspolitiska debatten i Europa. Ofta i kombination med tal om att västvärlden måste bli bättre på att förstå Ryssland. Stundtals tillsammans med kritik av den transatlantiska länken. I dag är det dock uppenbart att dessa försök dessvärre inte leder till ökad stabilitet i Europa, snarare tvärtom. Det enda konstanta i relationen till Ryssland är att landet, under Putins styre, fortsätter att bryta mot folkrätten.

Även om EU:s sanktionspolitik ligger fast återstår fortsatt utmaningar i den gemensamma hållningen mot Ryssland. Särskilt vad gäller gasledningsprojektet Nord Stream 2 mellan Ryssland och Tyskland som går emot principerna i energunionen samt ökar EU:s beroende av rysk gas. Det är ett centralt svenskt intresse att projektet stoppas.

Ett svenskt Natomedlemskap

Nato är den viktigaste garanten för säkerhet och stabilitet i Europa och har varit sedan försvarsalliansens bildande 1949. Grunden för Nato är det kollektiva försvaret och de solidariska försvarsgarantierna som vilar på FN-stadgans artikel 51 om varje lands rätt till enskilt eller kollektivt självförsvar vid ett väpnat angrepp från ett annat land. Nato har en demokratisk värdegrund och den överväldigande majoriteten av medlemmarna är sådana som vi benämner likasinnade och redan har samarbeten med eller vill fördjupa samarbeten med.

Nato har från och med 2014 vidtagit åtgärder för att stärka försvarsalliansens östra flank genom att bland annat placera ut multinationella stridsgrupper i de baltiska länderna och Polen. Det visar att Nato kan leva upp till sina åtaganden gentemot sina medlemmar och fortsatt kan leverera säkerhet i ett Europa som blivit mer osäkert de senaste åren. Trots farhågor gällande Trump-administrationen har USA ett fortsatt starkt engagemang för säkerhet och stabilitet i Europa.

Moderaterna anser att Sverige ska ansöka om medlemskap i Nato för att stärka Sveriges säkerhet och för att genom medlemskapet kunna bidra till övriga medlemsländers, och särskilt våra grannländers, säkerhet. Genom ett medlemskap i Nato blir vi en del av det kollektiva försvaret, med dess solidariska försvarsgarantier som delas med 30 andra medlemsländer. Säkerhetsgarantin från USA, genom Nato, kan inte underskattas. Likaså möjliggörs nära samarbete, samordning och arbetsfördelning bland alla de nordiska länderna. Sverige skulle som medlem också kunna ha en gemensam försvarsplanering för snabbt och samfällt agerande vid en eventuell kris samt

få sitta med vid bordet och ha inflytande när viktiga beslut som påverkar Sveriges säkerhet tas.

Ett svenskt Natomedlemskap, och ett aktivt deltagande i organisationens arbete för fred och säkerhet, skulle i realiteten vara en logisk fortsättning på den internationalistiskt inriktade utrikespolitiska linje som Sverige fört under hela efterkrigstiden.

Ett totalförsvar som kan värna Sverige i en allt mer osäker tid

Det försämrade säkerhetsläget i Sveriges närområde, men även globalt, är väl känt. Som ett resultat av den insikten har det de senaste åren funnits ett starkt politiskt stöd för att stärka det svenska försvaret. Den politiska enigheten ledde också fram till att det såg ut som att försvarsberedningen våren 2019 skulle kunna lägga fram en mycket stark helhet bestående av en gemensam säkerhetspolitisk analys, konkreta förslag för att stärka det svenska försvarets förmåga och en ekonomisk ram för att kunna finansiera den föreslagna förmågehöjningen.

Tyvärr gick den ambitionen om intet då Socialdemokraterna inte ville skriva under på den ekonomiska ramen i slutskedet av försvarsberedningens arbete. Den politiska enigheten sprack och det påföljande dryga året har varit förlorat tid där regeringen konsekvent drivit linjen att minska ambitionen i det försvarsbeslut som riksdagen enligt plan ska fatta på senhösten 2020.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen har dessutom behandlat den viktiga frågan om att bygga upp det civila försvaret senfärdigt. Detta kommer att leda till att höstens beslut i riksdagen inte fullt ut kommer att vara ett totalförsvarsbeslut som tillgodoser behoven hos både det militära och det civila försvaret.

Moderaterna avser dock att gå fram i riksdagen med ett förslag till försvarsbeslut som syftar till att genomföra helheten i försvarsberedningens förslag utifrån en högre ekonomisk ram än den som regeringen aviserat. Centralt i vårt förslag är att vi ger långsiktiga besked om en ekonomisk planeringsinriktning bortom 2025. Detta så att försvarsmyndigheterna ska kunna bygga förmåga utifrån tydliga besked om deras verksamhet på sikt.

Med vår ekonomi kommer hela ÖB:s militära råd samt helheten i försvarsberedningens förslag kunna genomföras till år 2030.

Moderaterna kommer även att granska de förslag som gäller det civila försvaret som regeringen går fram med i sin totalförsvarsproposition till riksdagen.

På det här området är det viktigt att få en tydlig ledningsstruktur på plats och att peka ut sektorsansvariga myndigheter som kan ges ett tydligt ansvar för att samordna verksamheten inom sektorn såväl i fred som under höjd beredskap. Men det handlar även om att stärka försörjningsberedskapen på en rad områden genom att börja bygga upp beredskapslager, planera för bristsituationer och se till att personalförsörjningen i samhällsviktiga funktioner fungerar i händelse av höjd beredskap och krig.

En del av det civila försvaret som varit eftersatt under många år är sjukvårdsförmågan. Effekterna av det har kunnat ses nu under coronakrisen. De beredskapslager Sverige hade under det kalla kriget av läkemedel, sjukvårdsutrustning och sjukvårdsmateriel, som fältsjukhus, har avvecklats och sjukvårdsorganisationen i det civila försvaret har krympt avsevärt. Här finns mycket att göra för att återta och modernisera det som förlorats.

Sverige ska långsiktigt och uthålligt återuppbygga ett trovärdigt civilt och militärt försvar. Det ska dimensioneras så att både de som hotar oss, och de vi samarbetar med, förstår att vi nu menar allvar. Den resan tar tid. Den går över ett årtionde och två sammanhängande försvarsbeslut. Därför måste den börja nu.

En stark krisberedskap som kan möta en bredd av olika kriser

Den pågående coronapandemin har utsatt det svenska samhället för hårda påfrestningar vars like vi inte har sett på mycket länge. Lärdomarna från krisen måste tas till vara för att Sverige ska stå bättre rustat inför nästa kris. Det är därför bra att den av Moderaterna föreslagna coronakommissionen har tillsatts och påbörjat sitt arbete. Samtidigt måste det finnas en öppenhet för att nästa kris kan se helt annorlunda ut och ställa andra krav på Sveriges krisberedskap.

Viktiga lärdomar från just coronakrisen är att Sverige måste ha en mer robust krisberedskap där det finns tillräckliga lager när det gäller saker som läkemedel och sjukvårdsmateriel samt att det finns tydligt utpekade ansvariga myndigheter när det gäller ledning och samordning av de krishanterande insatserna. Det finns brister i krislagstiftningen som måste rättas till för att det ska finnas ett tillräckligt mandat för regeringen att agera i händelse av en kris. Som krislagstiftningen ser ut idag får regeringen endast besluta om skärpt eller höjd beredskap i händelse av krigsfara eller krig, inte vid en allvarlig kris.

Ökad försörjningstrygghet är central för att stärka den svenska krisberedskapen. Saker som livsmedels-, drivmedels- och elförsörjning måste kunna fungera även under

allvarliga kriser. Tillgång till transporter och ett robust finansiellt system är andra viktiga delar. Grundläggande för hela vårt moderna digitaliserade samhälle är att IT-systemen som används i snart sagt varje aspekt av samhällslivet inte slås ut. Därför är det bra att ett svenskt cybersäkerhetscentrum som ska koordinera arbetet för en ökad cybersäkerhet börjar komma på plats.

En väl fungerande räddningstjänst är central för svensk krisberedskap och samhällssäkerhet. Räddningstjänsten finns i hela landet och kan sättas in vid en rad olika kriser. De senaste åren har vi sett stora kriser, som till exempel skogsbränderna 2014 och 2018, där räddningstjänsterna har gjort utmärkta insatser. Men hanteringen av bränderna har även avslöjat brister när det gäller till exempel ansvar, ledning och samordning hos räddningstjänsten. Det pågår ett viktigt arbete för att stärka organisationen som måste prioriteras framgent.

Slutligen måste det internationella samarbetet förbättras. Det är en annan lärdom från coronakrisen. Varken samarbetet inom Norden, eller inom EU, fungerade tillfredsställande i början av krisen.

Krisberedskap är dock ett område där EU kommer att satsa allt större resurser. Det finns starka skäl för det då olika former av extremväder och andra exceptionella händelser sannolikt kommer att bli allt vanligare i framtiden som en konsekvens av klimatförändringarna. Den hjälp Sverige tog emot från andra europeiska länder under skogsbränderna sommaren 2018 kunde till stor del genomföras tack vare EU:s civilskyddsmekanism. Huvudansvaret att tillgodose en stark krishanteringsförmåga och räddningstjänst är alltid ett nationellt ansvar. Men Sverige bör bejaka ett utbyggt krisberedskapssamarbete, bland annat för att kunna hantera effekterna av klimatförändringarna.

EU:s arbete för en starkare försörjningsberedskap

Coronapandemin har drabbat hela världen, EU och Sverige hårt. I vissa fall har det bidragit till att EU-samarbetet försvagats när medlemsländer konkurrerar om tillgången till materiel för skydd mot smittspridning och hantering av sjukvård. Men under en global pandemi måste EU förbli starkt.

Det är av avgörande vikt med transparens i upphandling av vaccin och att det förs en tydlig kommunikation mellan medlemsstaterna. Det bör inte ske en kapplöpning om resurser, utan i stället bör det ske en jämn fördelning baserat på behov i EU-länderna.

Det nya folkhälsoprogrammet EU4Health som EU-kommissionen har föreslagit för åren 2021–2027 ska stärka EU:s beredskap inför större internationella hälsohot genom lager av sjukvårdsmateriel för krissituationer samt upprätta en reserv av vårdpersonal och experter som kan rycka ut vid kriser i EU. Sverige är ett av de länder som har anmält intresse för att öppna upp ett beredskapslager. Det ställer vi oss moderater positiva till. Beredskapslager i Sverige har sedan länge avvecklats och om man ser till grannlandet Finland var vi mycket sämre förberedda inför en kris i denna omfattning.

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) menar att pandemin tydliggjort att försörjningen av vissa varor till Sverige kan störas så pass allvarligt att bristsituationer kan uppstå och betonar att det ”med kort varsel” kan inträffa helt andra och oförutsägbara händelser. Enligt FOI behövs det relevanta beredskapslager för att trygga Sveriges försörjning i utsatta lägen. Det gäller särskilt viktiga varor som är svåra att ersätta eller när inhemsk produktion inte är möjlig.

Trots uppmaningar från FOI agerar regeringen senfärdigt och väljer att tillsätta ytterligare en utredning. Konkreta beslut om åtgärder för att säkra en fungerande försörjningsberedskap skjuts dock på en odefinierad framtid bortom utredningsstadiet. Även om vi fortfarande befinner oss i en pandemi måste vi kunna blicka framåt och vidta åtgärder för att förhindra framtida kriser.

Stärkt förmåga att stå emot hybridhot samordnat av ett nationellt säkerhetsråd

Hybridhot avser i allmänhet en blandning av militära och icke-militära medel, ofta i en gråzon mellan fred och krig. Det kan inkludera påverkanskampanjer eller politiska, ekonomiska och diplomatiska påtryckningsmedel. Tillsammans kan dessa åtgärder användas i syfte att utnyttja motståndarens svagheter för att uppnå specifika mål.

Hybridhoten är breda till sin karaktär vilket gör att vi måste kunna mobilisera samhällets samtliga säkerhetsskapande resurser för att kunna möta dem. Centrala aktörer är försvarsmyndigheter som Försvarsmakten och FRA samt de polisiära myndigheterna som Polisen och Säpo. Det är dock viktigt att kunna involvera andra relevanta myndigheter som till exempel Skatteverket, Lantmäteriet, Finansinspektionen och Migrationsverket.

Det behövs en lång rad åtgärder som samlat förbättrar Sveriges motståndskraft. Det gäller till exempel att tillse att lagstiftningen som reglerar hur svenska myndigheter kan och får agera gentemot hybridhot är relevant, att Sverige har en ändamålsenlig

myndighetsstruktur, att det finns effektiva verktyg som en fungerande samverkan mellan Polisen och Försvarsmakten, en återupprättad beredskapspolis samt ett cybersäkerhetscentrum med ett tydligt mandat. Att skydda svenskt näringsliv, forskning och högskolor är andra viktiga uppgifter.

För att samordna arbetet mot hybridhot krävs ett riktigt nationellt säkerhetsråd direkt under statsministern på statsrådsberedningen som kan utgöra den centrala krisledningsorganisationen. Det nya nationella säkerhetsrådet ska vara knutpunkt i frågor som rör rikets säkerhet i bred bemärkelse. Det ska också ha en tillräcklig permanent stab knuten till sig för att rådet ska kunna bereda och besluta i relevanta ärenden samt ha ett huvudansvar för den nationella säkerhetsstrategin.

Reformerat bistånd med fokus på effektivitet

Ekonomisk tillväxt utgör den viktigaste kraften för att skapa hållbart välstånd för människor. Enskilda människor med idéer och som strävar efter förverkliga sina drömmar gör världen bättre. Vad gäller Sveriges traditionella biståndspolitik måste fokus därför alltid vara att gå från bistånd till handel. Målet för politiken måste vara att det traditionella biståndet ska präglas av en nollvision och att en dag inte behövas, även om vi inte är där än.

För att nå ett biståndsoberoende och gå från bistånd till handel krävs ett reformerat bistånd och en förmåga till nyfikenhet, nytänkande och innovation.

Svenskt bistånd ska leda till resultat. Moderaterna vill därför i högre grad fokusera biståndet till ett färre antal organisationer, länder och tematiska områden. Sverige ska vara med och finansiera utvecklingsbistånd där vi kan bidra med ett tydligt mervärde.

Dagens modell med ett utbetalningsmål för biståndet har varit dåligt och bidragit till en fokusering mot den summa pengar som spenderas, snarare än vilket resultat som uppnås. Moderaterna har därför föreslagit en ny budgeteringsprincip för biståndet, en fyraårig budgetram istället för dagens modell där en procent av BNI läggs på bistånd.

Utöver förändrad budgeteringsmodell ser Moderaterna ett behov av att förbättra uppföljningen och styrningen av biståndet. För att säkerställa att svenskt bistånd faktiskt leder till resultat och för att säkerställa att svenskt bistånd inte försvinner i korrupcion behövs en ambitionshöjning vad gäller kontroll och uppföljning av biståndet. Sida och UD behöver också agera mer snabbfotat och agera när uppgifter om korrupcion eller andra felaktigheter framkommer. Det ska inte råda några som helst tvivel om att de organisationer Sverige samarbetar med inom biståndet är effektiva och delar svenska

värderingar. Framkommer nya uppgifter måste bistånd snabbt kunna frysas under tiden uppgifterna utreds. Inga svenska skattemedel ska försvinna i korrupcion eller hamna i fickorna på odemokratiska ledare som inte respekterar rättsstatens principer, demokrati eller mänskliga rättigheter.

Svenskt utvecklingssamarbete kan inte göra allt, men där det verkar ska svenska skattebetalare se resultat. Moderaternas utgångspunkt är att utvecklingssamarbetet bör fokusera på det som är effektivt, det som Sverige varit historiskt bra på och det som ligger i svenska utrikespolitiska intressen. Tematiska områden som Moderaterna ser som särskilt viktiga för det traditionella utvecklingssamarbetet är global hälsa så som vaccinationer, klimat och miljö, jämställdhet såsom flickors rätt till utbildning och SRHR samt institutionsbyggande. Att genom utvecklingssamarbete exempelvis bistå med kunskap kring att bygga upp fungerande lantmäteriverk för att stärka äganderätten och göra det tydligt vem som äger vilken mark, eller bistå med kunskap om hur vi byggt upp vår riksrevision för att granska oegentligheter i statsförvaltningen är värdefullt och kan vara utvecklingssamarbete som leder till positiva resultat. Samtliga biståndssamarbeten ska vara transparenta och leda till resultat.

Det traditionella utvecklingsbiståndet måste ha som mål att en dag inte längre behövas. Men den andra delen av biståndet, det humanitära, kommer alltid att behövas och här kan Sverige vara med och bidra.

Moderaterna anser att det humanitära biståndet som andel av svenskt bistånd behöver öka. Humanitärt bistånd, eller katastrofbistånd som det även kallas, är biståndets kärna. Det syftar till att hindra och lindra nöd och når de mest utsatta människorna. Trots det humanitära biståndet uppenbara värde är det humanitära biståndet som andel av svenskt bistånd en mycket liten del. I spåren av coronakrisen blir det än mer tydligt att det humanitära biståndet som andel av biståndet behöver öka.

Biståndets inriktning med särskilt fokus på hälsofrågor i pandemins spår

I pandemins spår utmanas flera av de viktiga framsteg som gjorts inom global hälsa under de senaste decennierna. Dödsfallen i flera sjukdomar riskerar nu att öka när sjukvården ställer om för att fokusera på covid-19. I många fall har vaccinationsprogram helt satts på paus vilket riskerar att många barn kan komma att drabbas av infektionssjukdomar.

Förbättrad hälsa, ökad livslängd, minskad barnadödlighet och minskad mödradödlighet är viktiga faktorer för utveckling och viktiga förutsättningar för tillväxt och ökat välbefinnande.

Hälsofrågor kräver global samverkan och Moderaterna anser att samarbeten kring global hälsa ska vara en bärande del av Sveriges utvecklingspolitik.

Ett ökat fokus på globalt hälsoarbete blir också särskilt viktigt i en tid när multilateralismen utmanas. Sverige ska här utgöra en tydlig röst för transparens. Öppenhet och tillit till varandras data är helt avgörande för ett fungerande internationellt hälsoarbete.

Strategiskt förhållningssätt till arbetet inom multilaterala organisationer

Vi ser i dag hur andra stater, med intressen och värderingar som skiljer sig från våra, försöker stärka sitt globala inflytande. Dels skapas nya multilaterala samarbeten utanför de etablerade organisationerna, dels ökar auktoritära stater sitt engagemang i olika FN-organ.

Utbrottet av covid-19 har tydliggjort denna utmaning, där Kinas inflytande över Världshälsoorganisationen (WHO) väckt frågor. Det kan noteras hur WHO:s kommentarer kring Pekings hantering av utbrottet varit överlag positiva trots de uppenbara bristerna i landets agerande, inte minst kopplat till de initiala ansträngningarna för att tysta ner och dölja virusutbrottet. Pekings agerande försvårade en snabb global respons mot pandemin.

Att Peking blockerar Taiwans deltagande i WHO blir i sammanhanget särskilt bekymmersamt givet Taipeis ansats att varna världssamfundet för utbrottet på ett tidigt stadium. WHO:s förhållningssätt till Peking illustrerar väl de utmaningar som vi nu möter i internationella samarbeten. Det ligger i Sveriges och EU:s intresse att främja Taiwans deltagande i internationella fora.

Det är viktigt att coronapandemins uppkomst granskas och att en oberoende utvärdering görs av hur WHO hanterat pandemin och dess utbrott.

Utvecklingen i det multilaterala systemet riskerar att få negativa konsekvenser för internationellt samarbete såväl som Sveriges förmåga att vara med och forma normer och standarder, vilket är avgörande för vårt lands välbefinnande.

Sverige har en lång historia av globalt engagemang, inte minst genom FN-systemet genom vilket mer än hälften av Sveriges biståndsbudget kanaliseras. I regeringens

resultatskrivelse om utvecklingsamarbete och humanitärt bistånd genom multilaterala organisationer som lämnades till riksdagen våren 2020 konstaterades att FN-systemet består av över 200 organisationer och att Sverige är en av de större givarna till ett flertal organisationer.

Sverige bör strategiskt fokusera det multilaterala biståndet till ett fåtal organisationer utifrån svenska prioriteringar. De multilaterala organisationer som Sverige ger stöd till ska vara organisationer där Sverige har god kontroll och inflytande. I egenskap av att vara en stor givare till internationella organisationer måste Sverige kunna ställa krav för att värna våra intressen i en allt mer oförutsägbar värld.

Hur handel och välbefinningsutveckling hänger samman och att Agenda 2030 måste vara en tillväxtagenda

Agenda 2030 är i mångt och mycket en tillväxtagenda. Den tydliggör tillväxtens centrala betydelse för att nå de 17 globala målen om att bekämpa fattigdom och hunger, att säkerställa en god utbildning för alla och att främja fredliga samhällen. Bland flera delmålen i agendan tydliggörs ett viktigt fokus på tillväxt i de fattigaste länderna och att småskaligt jordbruk ska förmå skala upp sin produktion. Det blir i Agenda 2030 tydligt hur en politik med fokus på tillväxt är centralt för att kunna lyfta människor ur fattigdom.

192 länder har gemensamt kommit överens om målen i Agenda 2030 och förbundit sig att tillsammans, och var för sig, arbeta för att nå målen. Att ha fokus på Agenda 2030:s genomförande i det traditionella utvecklingsbiståndet är därför viktigt och det traditionella utvecklingsbiståndet, så som vi känner det idag, kommer efter genomförandet av Agenda 2030 ha spelat ut sin roll.

Det är i sammanhanget viktigt att konstatera att svenska företag spelar en central roll i arbetet med att nå de globala målen. Framgångsrika vacciner, innovativa lösningar för klimatet och smarta digitala lösningar för sjukvården skapas av privata företag.

Ulf Kristersson (M)

Tobias Billström (M)

Hans Wallmark (M)

Jessika Roswall (M)

Karin Enström (M)

Elisabeth Svantesson (M)

Sten Bergheden (M)

Lotta Finstorp (M)

Mats Green (M)

Lars Hjalmered (M)

Johan Forssell (M)

Camilla Waltersson Grönvall (M)

Mattias Karlsson i Luleå (M)